

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio quinta. Vtrum tota humanitas sit prius natura assumpta quam partes eius, & consequenter an assumpta sit mediantibus illis, vel è contrario.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

mam, sed habitudinem seu ordinem materiæ ad animam fuisse medium ad assumendam carnem. Consequens est falsum: primo, quia est contra intentionem Patrum, qui ideo videntur illa locutione, asserentes, animam esse medium, ut contra Apollinarem declarant, Verbum non fuisse loco animæ: at, si ipsa anima realiter & substantialiter non esset medium, sed ordo ad animam, posset materia habere ordinem, & dispositionem ad animam, & non habere animam, sed Verbum loco animæ. Secundo, quia alias sequitur ex vi illius locutionis, non esse necessarium, materiam actum informantem animam eodem instanti quo assumpta est, quia antea habebat ordinem ad animam ad quam disponebatur, aut saltem ita fieri poterat: consequens autem est contra mentem sanctorum, qui illo loquendi modo declarare intendunt, Verbum non assumptisse carnem nisi actu animatam animam rationali. Tercio, quia vel illa habitudo ad animam est accidentalis, vel substantialis. Primum dici non potest, quia nulum accidens fuit medium ad assumendam substantiam, ut infra dicam. Si vero dicatur secundum, aut illa tantum est radicalis & potentialis habitudo ad formam, & hæc non, quia est æque indifferens ad animam & alias formas, vel est aliqua specialis habitudo ad animam, & hæc esse non potest nisi actualis unionis cum ipsa: & hoc modo ipsamet anima, ut informantem materiam, erit medium. Respondetur, has obiectiones non impugnare assertionem positam, quæ posita est eisdem fere verbis, quibus D. Thomas artic. 4. vltus est, dicens, *Caro humana assumptibilis est a Verbo, secundum ordinem, quem habet ad animam rationalem sicut ad propriam formam.* Et ratione huius ordinis dixerat artic. primo carnem assumi mediante anima. Hic autem ordo, ut ibi declaravi, non est remotus seu aptitudinalis (ut ita dicam) sed proximus seu actualis. Itaque ordo ad animam ut ad formam propriam & actum informantem reddit materiam aptam, ut Verbo uniatur. Sicut autem in libro secundo de Anima, dicitur, corpus organicum posse dupliciter sumi, videlicet, vel ut includit animam informantem, vel ut præcise dicit materiam ultimo dispositam ad recipiendam animam: ita certe utroque modo hic sumi potest caro humana. Et quidem D. Tho. art. 5. in corp. videtur priori modo loqui, dum, prædictum ordinem declarans, ait, *Hunc autem ordinem non habet caro antequam anima rationalis ei adueniat: quia simul, dum aliqua materia sit propria alicuius forme, recipit illam formam.* Distinguit ergo duo, materiam scilicet fieri propriam alicuius forme, & recipere formam, quæ licet simul fiant, ordine tamen causalitatis & naturæ distinguuntur: hæc enim forma in hanc materiam introducit, quia propria eius effecta est per dispositiones. Cum ergo D. Thomas ait, carnem esse assumptam secundum ordinem quem habet ad animam ut ad propriam formam, videtur de illo ordine loqui, qui secundum naturam antecedit receptionem animæ, quamvis simul tempore fiat. Et hoc posset esse satis, ut anima dicatur medium ad assumendam carnem: quia hoc medium non est medium quod, sed quo, ut ex dictis patet, & D. Thomas articulo primo, Scotus & omnes exponunt: ordo autem ille materiæ ad animam non est per se ratio assumendi materiam, sed ipsa anima secundum se: ipsa ergo anima est ratio assumendi talem materiam, & hoc est, esse medium quo. Sicut quâdo amatur medium propter finem, licet in medio tantum sit ordo ad finem ut ametur, tamen ipse finis secundum se est simpliciter ratio amandi medium. Et si foemina aliqua ducitur in matrimonium (imitando exemplum, quo D. Thom. viitur dicto art. 1. ad 3.) propter diuitias, nō quas ante matrimonium habet, sed quas habitura est post matrimonium vel in ipso matrimonio, tunc diuitiæ ipsæ sunt

Fr. Suarez. tom. I.

A Ratio contrahendi, licet tantum antecedat ordo aliquis vel ius ad ipsas: sic ergo in præsentia. Nihilominus idem D. Thom. eodem art. 4. ad 3. indicat hunc ordinem esse intelligendum actualis esse informationis, ita ut, cum dicitur caro assumpta, quia humana, vel quia respicit animam ut formam propriam, intelligatur includere intrinsece ipsam animam, & actuale coniunctionem cum illa: hac enim de causa videtur D. Tho. dixisse dicta solut. ad 4. carnem ex unione ad animam habere quod sit vnibilis Verbo, & ideo prius secundum intellectum carnem vniri animæ, quam Verbo. Et hunc præcipue sensum intendunt argumenta facta, qui est etiam verus, & admittendus: nam prior, licet non satis impugnetur, & verum etiam sensum habere possit, tamen solus non sufficit, quia, iuxta superius dicta, secundum ordinem executionis prius ratione & natura Verbum est unitum materiæ, quam illa sit effecta & disposita propriis dispositionibus animæ rationalis, quia, ut sic disponatur, supponitur existens, & subsistens. Et tamen non obstante hac prioritate, dicitur assumpta, ut propria effecta animæ rationalis per dispositiones: ergo eadem ratione dici poterit assumi per ipsam animam ut actu unitam, tanquam per medium quo. Duobus ergo modis hoc verificari potest iuxta doctrinam datam. Primo, quia ad hoc satis est, ut unio carnis, ad animam sit prior in aliquo genere causæ, licet absolute in alio genere sit prior natura unio carnis seu materiæ ad Verbum. Secundo, quia satis est, quod in eodem instanti caro uniatur animæ, licet secundum ordinem naturæ non consideretur ut iam unita, sed ut in eodem instanti temporis vnienda: nam, cum hoc medium sit tantum quo, & ut ratio mouens assumptam ad assumptionem, potest facile intelligi mouere ut præsens in eodem instante, & futurum secundum ordinem naturæ, ita ut dicatur, hoc instante assumptam esse carnem, quia in eodem informata erat animæ rationali, & ut tali anima informaretur. Et per hæc satis responsum est omnibus obiectionibus.

Sed dicit aliquis, hoc sensu etiam dici posset, animam assumptam esse medio corpore, nam etiam corpus fuit aliquo modo ratio assumendi animam, assumpta enim est, ut illud informet, & per illud patiatur, & satisfaciatur. Vnde supra diximus, ipsam animæ assumptionem factam esse propter unionem ad corpus, & propterea hanc esse quodammodo intentionem priorem. Respondent aliqui, ita posse hoc totum concedi in genere causæ materialis: tamen quia genus causæ formalis simpliciter perfectius est, ideo absolute potius dici, corpus sumi mediante anima, quam è contrario. Et potest hoc facile sustineri, quamquam modus loquendi nō admodum mihi probetur: quia licet materia sit aliquo modo causa formæ in genere causæ materialis, tamen non est propria ratio, propter quam est forma, quia hoc magis pertinet ad rationem causæ finalis, quam materialis, & forma non est, proprie propter materiam, sed propter compositum, ratione cuius vnitur materiæ: materia vero & est propter compositum, & propter ipsam formam, quæ perfectior est. Melius ergo dicitur, animam esse assumptam ratione humanitatis, quam ratione corporis.

SECTIO V.

Utrum tota humanitas sit prius natura assumpta, quam partes eius, & consequenter, an assumpta sit mediantibus illis, vel e contrario.

N hac re est prima sententia Durandi in 3. distinctione 2. quæstio. 2. qui negat esse realem ordinem naturæ inter assumptionem totius, & partium: & eodem modo loquitur de partibus inter se comparatis, de quibus iam diximus; hanc vero opinionem

Gg 2

Durand.

Durandi huc tractandam remisimus. Fundamen-
tum eius est, quia assumptio fuit vnica, vnde ex par-
te eius nullus est ordo: partes vero non sunt assump-
ptæ, nisi vt coniunctæ, & vnitæ in tota natura, quæ
per se primo assumpta est, & vt sic non distinguun-
tur ab illa, & ideo neque hac ratione potest ex parte
rei assumptæ esse ordo, cum ordo realis non sit, nisi
inter distincta. Addit vero, secundum rationem
posse considerari quendam ordinem, quo humani-
tas dicatur prius assumpta, & esse medium ad as-
sumptionem partium, quatenus ipsa perfectior est,
& fructum incarnationis perfectius participat, &
eodem modo loquitur de anima cum corpore com-
parata.

Scot.
Palud.

Secunda opinio est, humanitatem fuisse assump-
ptā prius natura simpliciter, & absolute quam cor-
pus, vel anima. Ita Scot. distinct. 2. quæst. 2. & Pa-
lud. distinct. 2. quæst. 2. Fundamentum est, quia v-
nio personalis per se primo facta est in humanitate,
& ratione illius in partibus, nam per se primo con-
uenit humanitati, vt subsistat, partibus vero ratio-
ne illius, ergo quod per se primo assumitur, est hu-
manitas. Et confirmatur. Nam Verbum primario fac-
tum est homo: ergo primo assumpsit humanitatem,
illa est ergo prius natura assumpta, quā partes. Vnde
inferitur hæc sententia, partes non posse dici medium,
vt quod, seu tāquam rem prius natura assumptam,
quam totum: posse autem dici medium quo, seu ra-
tionem constituentem totam naturam assumptibi-
lem.

Hæc duæ opiniones videntur in hoc conuenire,
quod assumptionem hanc ad humanitatem vnica &
indivisibilem consistere videntur: hæc enim ratio-
ne existimant, per se primo esse terminatam ad hu-
manitatem & non ad partes vt ad modum quod. Sed,
licet verum sit, hanc vniōem esse aliquomodo v-
nam, vt fatetur etiam hic Caietanus artic. 5. & con-
stat, quia tam humanitas, quam omnes partes eius
assumptæ sunt per modum vniōis, tamen in primis il-
la vniō non potest esse ita vna, vt sit indivisibilis, sed
composita saltem ex partialibus modis vniōis cor-
poris & animæ, nam in corpore ille modus est ma-
terialis, in anima vero spiritalis; nam cum modus sit
aliquo modo idem realiter cum re, quam modifi-
cat, illi accommodatur, & proportionatur, & ita ex
parte corporis recipit extensionem, diminutionem,
& augmentum, non vero ex parte animæ: necesse
est ergo illas vniōes esse saltem partialiter distin-
ctas: igitur tota vniō non est vna, vt indivisibilis, sed
vt composita. Rursus nec eo sensu potest dici indi-
uisibilis, quia licet composita sit, nihilominus est in-
dissolubilis, vt non possint partiales vniōes esse ni-
si in tota, ad quem modum dicitur celum indivisi-
bile. Constat enim hoc esse falsum ex Christi passi-
one, in qua, dissoluta vniōe totali, manserunt vniō-
es partiales in anima & carne, vt supra declaratum
est. Item ostensum est, animam prius natura fuisse
vnitam independentem ab vniōe cum corpore, & e-
conuerso: ergo fuit vnita vniōe partiali & disso-
lubili ab vniōe animæ cum corpore: ergo sunt et-
iam illæ partiales vniōes dissolubiles & separabi-
les inter se: non enim possunt partes nature esse dis-
iunctæ, cum substantialiter, cum etiam localiter, vt
quando vna erat in inferno, & altera in sepulcro, &
quod tunc vniōes hypostatice earum essent coni-
unctæ & componenter vnā. Denique integra
subsistentia hominis, licet vna sit, ita tamē est com-
posita ex partialibus subsistentiis animæ & corporis,
vt dissoluta vniōe earum inter se, permaneat par-
tialis subsistentia in anima, & similiter in materia:
ergo idem erit in partialibus vniōibus ad hyposta-
sim Verbi: nam, vt supra dixi, in hac vniōe seruatur
idem ordo, eademque proportio, quæ in propria sub-
sistentia seruaretur. Si ergo Durandus & Scotus in-
telligant, vniōem hanc esse vnā indivisibiliter a-

liquo ex prædictis modis, eorum sententia satis im-
probata est. Si vero hoc non intendat, sed tantum,
assumptionem esse vnā per compositionem, nul-
lum inde suæ sententiæ fundamentum sumere pos-
sunt, vt ex dicendis patebit.

Tertia sententia esse potest, animam quidem esse
prius natura assumptam, quam humanitatem, quia
prius existit, quam tota humanitas: carnem vero esse
posterius assumptam, quia solum existit per ani-
mam, atque supponit totam humanitatem consti-
tutam, prius quam assumatur, ergo supponit etiam
assumptionem totius humanitatis, & per illam assu-
mitur, seu potius coassumitur. Supposita tamen di-
stinctione supra posita de ordine intentionis, & exe-
cutionis, aduertendum vltius est partes humani-
tatis, animam scilicet, & corpus, dupliciter intelligi
posse Verbo vnitas esse. Primo secundum se, seu se-
cundum partes entitates, quatenus existere possunt,
etiam si inter se vnitæ nō sint, quomodo manserunt
vnitæ in triduo: quem modum vniōis habuerunt
à principio, & toto tempore quo fuerunt inter se v-
nitæ. Secundo modo intelligi possunt vnitæ Verbo,
non solum secundum se, sed etiam vt inter se vnitæ
sunt: hic enim modus vniōis aliquid addit priori,
vt ex dicendis constabit.

Dico iam primo, Ordine intentionis tota huma-
nitas fuit prius natura assumpta, quam partes, & eo-
dem sensu potest dici medium, seu ratio partes as-
sumendi. Ita D. Tho. artic. quinto, & perspicuum est, D. Tho.
quodq; argumenta Scoti satis etiam conuincunt: in
hoc enim mysterio per se primo intentum fuit, vt
Verbum fieret homo, ergo totius humanitatis as-
sumptio per se primo fuit intentā, partes vero ideo
assumptæ sunt, quia ad componendam humanita-
tem sunt institutæ.

Dico secundo, Ordine executionis, tam anima, *Ordin. m.*
quam caro secundum se, sunt prius natura assump-
ptæ quam tota humanitas: & hoc sensu dici possunt
medium ad assumendam humanitatem. Prior pars
est aperta sententia Diui Thomæ, articulo quinto ad
primum, quam Caietanus ibi, & articulo 1. defendit:
& Ricardus in 3. articulo 2. questione prima, & Gab-
riel quæstio. prima, articulo 2. Altiſiod. 3. lib. Summæ
tract. 1. cap. 1. quæst. secunda, & suppositis, quæ dixi-
mus in sectione prima, & secunda, sequitur eiden-
ter, quia anima, & caro prius natura sumptæ sunt,
quam fuerint inter se vnitæ, ergo sunt prius natura
assumptæ, quam sit constituta humanitas, constitui-
tur enim per ipsarum vniōem inter se: ergo a for-
tiori sunt prius natura assumptæ secundum se, quam
ipsa humanitas, quia necesse est humanitatem prius
constitui, quam assumi. Deinde de anima id pecu-
liariter probari potest, quia in homine prius natura
existit, & subsistit, quam tota humanitas, & qui hoc
principium non admittunt, vix possunt hanc sen-
tentiam defendere: & idem est suo modo, & serua-
ta proportionem, de carne seu materia. Posterior pars
conclusionis constat, quia ille modus loquendi, Hu-
manitas est assumpta mediis partibus, seu (quod i-
dem est) per animam, & carnem, reperitur apud
August. locis præcedenti sectione citatis, vnde im-
merito à Durand. supra negatur, & quamuis in sensu
à Scoto explicato verus sit, quia hæc partes, quatenus
constituunt humanitatem, possunt dici ratio, seu
medium quo assumptionis illius: tamen etiam hoc
sensu vere dicuntur medium tertio modo supra ex-
plicato, scilicet quia earum assumptio fuit quali via
ad assumendam totam humanitatem, in eodem in-
stanti temporis, posterius tamen natura.

Dico tertio, Per hanc vniōem, seu assumptionem
nem non solum assumptæ sunt partes secundum se,
sed etiam vt inter se vnitæ, seu assumptæ et iā est tota
humanitas vt constans ex his partibus inter se vni-
tis. Ad intelligendam, & probandam hanc conclu-
sionem, aduertendum est, duobus modis intelligi
posse,

posse, assumptam esse totam humanitatem mediis A partibus, primo, ut prius natura intelligantur assumptæ partes secundum se, ut explicuimus, deinde vero vniantur inter se illæ partes ad vnam naturam componendam, & ex hoc præcise intelligantur, quasi per accidens coniungi partiales vñiones animæ, & carnis ad Verbum, & tota humanitas ab illis ut sic denominetur assumpta, nullo intellecto alio modo vñionis ad Verbum, quem dicendi modum aperte sequitur Altiſſod. supra, & ex his, quæ ordine temporis acciderunt potest ita explicari, quando enim in morte Christi anima à corpore separata fuit, nulla vñio ad Verbum videtur immutata, sed facta separatione partium inter se, manſit vñio ad Verbum in ipsis partibus: è contrario vero, quando in resurrectione anima & corpus iterum coniuncta sunt, non videtur facta noua vñio hypostatica, nec nouus modus illius, sed tantum vñio animæ & corporis, per quam factum est, ut partiales vñiones animæ, & corporis simul sumptæ quasi cōponerent vnam vñionem hypostaticam, per quam tota humanitas dicatur assumpta: Exemplis etiam à natura sumptis, id potest intelligi: in creata enim persona humana, subsistentia totius naturæ, nihil aliud esse videtur, quam partiales subsistentiæ animæ & corporis simul sumptæ, quæ non videntur aliter vniri, nisi per ipsam vñionem animæ & corporis. Et similiter in toto integrali, subsistentia totius, non est aliud, quam subsistentiæ partium inter se vnitarum: vnde cum continuum diuiditur, eadem subsistentia manet in partibus, diuisa tamen, & quæ antea erat pars, fit totum, solum quia natura quam terminat, est ab aliis distincta, & in se propriis terminis clausa. Deniq; hic modus potest ratione suaderi, quia illæ vñiones partium inter se coniunctarum sufficiunt ad vñionem totius, ergo superfluum est fingere aliam vñionem totius, nam per hanc iterum deberent assumi partes: cum enim totum non distinguitur à partibus simul sumptis, fieri non potest, ut partes assumantur non assumpto toto, neque è conuerso. Nec vero dici potest, illas partiales vñiones hypostaticas inter se vniri per aliam vñionem hypostaticam, tum quia hoc modo posset in infinitum procedi, si vñio indigeret noua vñione: tum etiam quia vñio hypostatica non vnitur hypostaticè, sed tantum est ratio, quæ aliud vnitur.

Secundo modo intelligi potest, ita assumptam esse totam humanitatem mediis suis partibus, ut præter partiales vñiones ipsarum partium secundum se, intelligatur assumptio terminari ad totam humanitatem, quatenus natura quædam est integra, includens partes, non vtunque sed vt vnitas inter se, & illam vt sic vniat Verbo speciali modo vñionis, constante ex vnionibus ipsarum partium, & aliquid præter illas addens, quod ad rationem integræ vñionis hypostaticæ vere pertineat, scilicet proprium ac per se vinculum partialium vñionum inter se.

Hic dicendi modus quibusdam nouus, & parum probabilis visus est. Sed certe nouus non est: illum enim satis indicat Gab. in 3. dist. 1. q. 2. artic. 3. dub. 2. ubi querit an sit vna vñio, vel plures; & omiſſa prioris responsione, in posteriori ait, iuxta opinionem asserentem, quamcunque naturam substantialem esse assumptibilem, tot esse vñiones realiter distinctas, quot sunt vnita: ponit vero exempla in vñionibus animæ & carnis: non meminit autem vñionis totius humanitatis, nec tamen illam excludit. Supponendo autem humanitatem distingui à partibus & à collectione earum, idem necessario censeret Gabriel esse dicendum de vñione totali. Idem plane sentit Caietanus hic ar. 5. ubi, respondens Scoti, ait, Nec somniamus, Verbum dici hominem à partibus assumptis, & non totaliter terminata assumptione: & subdit, assumptionem tantum esse vnam, progredientem à

Fr. Suarez, Tom. 1.

partibus ad totum. Et respondens Durando ait, assumptionem esse vnam, & vnus compositi, non solum prout in se est vnum, sed etiam secundum suas partes: sentit ergo non tantum ibi esse vñiones partiales, sed etiam totalem terminatam ad totam humanitatem, vt totum quoddam est. In eadem sententia videtur esse Capreolus in 3. di. 2. q. vnica conclus. 2. dicens, filium Dei non solum assumptisse animam & carnem, sed etiam tertiam entitatem resultantem, & in solut. ad 3. cont. illam conclus. id plane declarat, citans optimum locum Athanasij apud D. Thom. infra q. 50. art. 3. ad 2. Expressius hoc docuit Capreo. in 2. di. 15. q. 1. a. 3. ad argumentum secundo loco cont. 1. conclus. inducta. §. Ad aliud quod tangitur in illa confirmat. ubi ex sua & Heruæi sententia ait, quod, licet humanitas vniatur Verbo vna vñione principali, quæ fundatur in tota naturæ sic, tamen præter illam est propria vñio materiæ, quæ manſit in morte: & idem à fortiori diceret de anima. Non est itaque nouus hic dicendi modus. Deinde existimo, non esse parum probabilem, imo multo probabiliorem alio.

Primo, quia alias non fuisset vnita hypostaticè tota humanitas, vt est vna natura: tum quia hæc humanitas distinguitur in re ipsa ab entitatibus suarum partium, collectiue etiam sumptis, vt per se constat, vnde in triduo, vt quæque pars manſit vnita Verbo, & non manſit vnita humanitas: tum etiam, quia ex vi vñionis animæ & corporis secundum se, non manet vnita humanitas, vt sic, nam potest manere tota illa vñio, etiam si humanitas non maneat vnita, vt prima sententia concedebat.

Dicitur fortasse, si humanitas existat in rerum natura, necessario manere vnitam stâte vñione partium, & hoc satis esse. Sed contra, nam licet maneat vnita mediate, seu remote, ratione partium, non tamen proxime, & secundum se, prout in re ipsa est quid distinctum à partibus. Nec refert quod humanitas solum addit præter entitates partium, vñionem earum inter se: quia hæc vñio aliquid substantiale est, pertinet ad constitutionem totius humanæ naturæ, assumpta est autem proxime, & immediate tota humana natura, & concomitanter quidquid pertinet ad substantiam eius, ergo non solum est facta vñio in anima, & corpore secundum se, sed etiam in humanitate ipsa, vt sic, & in partibus eius, vt vnitis.

Et confirmatur primo, quia in assumptione naturæ constantis ex forma omnino materiali, vt vbi gratia in vñione ad sanguinem, necesse est Verbum vniri formæ non secundum se, quia non est forma subsistens, sed vt vnita materiæ, & cum ea vnam naturam integram componente: ergo quamuis in anima rationali, quia est forma subsistens, locum habeat vñio ad ipsam secundum se, non tamen est illi negandus ille modus vñionis, quem potest habere forma, vt coniuncta materiæ, cum non sit minus propriæ formæ ipsa, quam reliquæ, nec fit tota humanitas, vt sic, minus proxime ac immediate assumpta, quam esset qualibet alia natura. Denique confirmatur, quia in proprio supposito humano, sicut natura integra est vna, ita habet vnam subsistentiam, siue simplicem, siue compositam ex partialibus subsistentiis: ita tamen, vt ipsa vere sit vna saltem per compositionem, ergo in præſenti etiam mysterio, subsistentia Verbi fuit proxime vnita toti naturæ, vt sic, vnde fit consequens, in illa etiam natura esse specialem modum vñionis, veluti integrum & completum, coniungentem in se incompletas vñiones partium. Neque inde sequitur processus in infinitum, quia licet vñio inter duo extrema, non coniungatur illis per illam vñionem, quia est modus illorum, & quia inde sequeretur processus in infinitum: tamen partiales vñiones bene possunt inter se vniri, addendo modum vñionis, quia vna non est mo-

Gg 3

est mo-

est modus alterius, sed sunt quasi distincta extrema alterius vnionis, & ideo non proceditur in infinitum. Ex his ergo conclusio posita, satis explicata est, satisq; probata.

Neque contra conclusionem vrgent, quæ ad explicandum priorem modum afferbamus: nam omnia exempla ibi adducta, potius eredi mus posse contrarium ostendere: non videtur enim verisimile, in Christi resurrectione non aliter fuisse vnitam totam humanitatem & partes eius Verbo, quam in triduo fuerint. Et idem est in aliis. Ad rationem vero iam responsum est, totam naturam in re ipsa distinguat aliquo modo à partibus, & ideo speciali modo vnionis indigere, declaratum est etiam, quomodo partiales vniones vniri inter se possint sine processu in infinitum. Nec vero dicimus, vniam vnionem vniri alteri hypostaticæ, sed inter se coniungi ad componendam vniam vnionem hypostaticam totius naturæ ad Verbum. Quocirca (quod supra etiam tactum est) quamuis ad explicandum ordinem naturæ seruatum in hac vnione, distinguamus vniones partium, & totius naturæ, non tamen propterea dicendum est, esse plures vniones, sed vniam perfectam, & completam, quæ ordine executionis & naturæ ab incompletis inchoatur, & tandem complete consummatur, & perficitur, necesse est enim vnionem accommodari naturæ vniti, vnde sicut natura est vna, apta ad complete subsistendum, constat tamen ex partibus, quæ incomplete subsistunt, ita vnio in illa facta est vna, proportionem seruata.

Sed vrgeri adhuc potest ratio, quæ ex Scoto, loco citato, desumitur, quia vel per hanc assumptionem seu vnionem totius humanitatis assumuntur etiam partes, scilicet, anima & corpus, vel non. Si primum dicatur, sequitur, aut has partes his assumi & terminari à Verbo, quod est superfluum; vel alteram ex his vnionibus consistam esse. Vnde cum in superioribus ostensum sit, necessariam esse vnionem singularum partium per se, alia totalis non erit necessaria præter aggregatum illarum partialium vnionum, quæ in corpore & anima proximè secundum se fundantur. Si vero dicatur secundum, in primis impossibile videtur intelligere, totum aliquod vniri alteri per aliquam vnionem, si per eandem non vniantur partes eius, cum totum vel à partibus non distinguatur, vel eas necessario includat: alias potuisset Deus efficere vnionem hanc totalem cum humana natura, non assumendo partes eius, quod est plane impossibile, & mente concipi non potest. Secundo sequitur, per hanc vnionem, quam totalem appellamus, solum assumi vnionem illam naturæ humanæ, quæ est inter animam & corpus: nam præter partes nihil superest in tota humanitate, nisi hæc vnio, consequens est plane falsum: ergo. Probatur minor, quia vnio illa, cum tantum sit quidam substantialis modus, non est capax hypostaticæ vnionis: nam hæc fit ad subsistendum, vnde tantum fieri potest in substantiali natura, quæ apta est ad subsistendum. Qua ratione in superioribus dicebamus, accidentia non posse hypostaticè vniri: eadem autem est ratio de hoc modo substantiali, quia ille non est natura substantialis, sed modus eius, & quasi adhaerens illi: vnde non est capax subsistentiæ, & consequenter nec hypostaticæ vnionis. Et confirmatur primo, quia in proprio supposito humano illa vnio materiæ & formæ non subsistit, sed solum existit in natura subsistente: nam cum sit quidam modus, non requirit aliam subsistentiam, nec fingi facile potest, quomodo per nouam subsistentiā terminetur: ergo in Christi humanitate illa vnio animæ & corporis per se non vnitur Verbo, quia vnio succedit loco propriæ subsistentiæ; & ideo solum vnitur, quod per propriam subsistentiam terminatur. Confirmatur secundo, quia alias etiam vnio partialis integralium corporis inter se haberet propriam

vnionem ad Verbum, quod videtur ridiculum, alias infinitæ multiplicarentur hypostaticæ vniones, sicut infinitæ sunt continuationes, seu vniones partium integralium corporis. Vnde tandem confirmatur, nam, si vnio non est assumptibilis, vt probatum est, & anima & corpus sufficienter assumuntur per suas partiales vniones, per illas assumitur sufficienter quidquid assumptibile est in humanitate, nam in illa nihil est substantiale præter animam & corpus, & vnionem: ergo per illas duas partiales vniones sufficienter assumitur humanitas; quia tunc sufficienter humanitas assumitur, quando, quidquid in ea assumptibile est, assumitur: ergo superuacanea est omnis alia totalis vnio.

Respondetur, difficultatem hanc procedere, ac si diceremus, hanc vnionem totalem totius humanitatis esse simplicem ac distinctam prorsus à partialibus vnionibus animæ, & corporis, quod est plane falsum, vt sufficienter conuincitur primo argumento facto. Non ergo hoc dicimus, neque hoc modo cogitanda est hæc vnio integra totius humanitatis, sed dicimus, solas duas vniones partiales animæ & corporis, vel aggregatum earum vt sic, non satis esse, vt tota humanitas, quatenus est quædā integra natura substantialis, sit Verbo vnita hypostaticè: hoc enim conuincit ratio supra facta, quam etiam Scotus tetigit, scilicet, quod per duas vniones partiales terminatas ad corpus & animam secundum se non est vnita humanitas vt sic, nec Verbum est homo: potest enim vtrique illa partialis vnio cōseruari, quin Verbum sit homo, vt patet in triduo: est ergo necessaria aliqua vnio totalis, quæ per se primo assumatur humanitas, & ita illi conueniat, vt partibus distinctis conuenire non possit: atque hæc ratione assumat Verbum non solum partes, sed etiā totum; nec solum partes, verbi gratia, animam secundum se, sed etiam vt informantem corpus, & corpus, vt viuificatum ab anima. Hæc autem vnio totalis essentialiter includit vniones partiales animæ & corporis secundum se, solumque addit vniones earum inter se ad componendam vniam subsistentiam totalem: ita vt, sicut humanitas tota essentialiter includit animam & corpus, & addit vnionem eorum inter se, ita vnio totius humanitatis, vt integræ vnio est, includit essentialiter partiales vniones animæ & corporis, & addit propriam vnionem earum inter se ad componendam vniam totalem vnionem: ita, vt duæ illæ partiales vniones non dicantur inter se vniri solum per accidens & denominatione extrinsecæ: quia partes naturæ, quas afficiunt, vniantur inter se: hæc enim reuera non est vnio, nec compositio vnus integræ vnionis, sicut non vniantur inter se accidentia corporis & animæ, eo quod anima & corpus inter se vniantur: nec illa sola denominatio extrinsecæ sufficit, vt tota humanitas vt sic maneat assumpta, vt argumenta facta probant. Vniantur ergo illæ duæ hypostaticæ vniones per se ac proprie ad componendam vniam, quæ tota humanitas per se primo vnitur: hoc enim modo illas partiales vniones hypostaticas inter se vniri, nihil repugnat; & alioqui necessarium est ad propriam & perfectam vnionem totius humanitatis. Ex hac autē doctrina facile soluitur argumentum factum: dicendum est enim per hanc vnionem totalem secundum totum, quod includit, vniri totam humanitatem, & consequenter animam & corpus: quia impossibile est vniri totum non vnitis partibus, vt recte in argumento dicitur: quia hæc vnio totalis includit vniones singularū partium, & ita non sequitur, eadem partes bis assumi, quia illæ, si secundū se considerentur, non assumuntur per hanc vnionem totalem, nisi quatenus includit partiales ex quibus componitur; si autem consideretur vt vnita inter se, sic assumitur, vel potius coassumitur eū tota natura per vnionem totalem, seu per partiales inter se vnitas, & ita nihil est, quod bis assumatur.

Quod

Hypostatica
vna con-
pleta, vnica
est.

vnio

E

Quod autem tota humanitas, ut est quædam natura integra & totalis, assumptibilis sit propria & adæquata assumptione, certissimum est, quia est natura substantialis, & maxime apta ad subsistendum. Denique illa est, quæ maxime, & per se primo assumpta est à Verbo: non est autem assumpta per uniones partiales, nec per solum aggregatum earum, ut ostensum est, ergo per integram & totalem assumptionem. Hinc vero non sequitur, quod in secunda obiectione inferebatur, unionem partium humanitatis assumi proprie & ut quod, quia licet humanitas non addat præter animam & corpus, nisi unionem eorum inter se: nihilominus non est ipsa unio, sed quædam natura integra ex partibus unitis resultans. Igitur, ad summum, inferri potest, unionem coassumi cum tota natura, aut assumi ut quo, quia est veluti ratio & medium necessarium, ut tota natura assumptibilis sit, & aliquo modo concurrat ad illam substantialiter complendam: non vero est ipsa unio per se considerata, & præcise sumpta vnibilis, & ideo non dicitur nec est assumptibilis ut quod. Et hoc posterius tantum probat ratio ibi facta: per eam vero non excluditur illud prius, quia non repugnat esse modum substantialem, & esse coassumptibile prædicto modo. Nec est quoad hoc similis ratio de accidentibus, nam hæc omnino sunt extra rationem naturæ substantialis. Accommodatius exemplum esset de substantiali forma materiali, quæ secundum se proprie non est subsistens, & coassumi potest cum tota natura, ut illam constituit, informando materiam, quo modo assumpta est forma sanguinis, & tamen non potest dici proprie assumpta ut quod, cum non subsistat ut quod, sed dicitur assumpta ut quo, & coassumpta cum tota natura. Atque eodem modo respondendum est ad primam confirmationem, nam in proprio supposito unio formæ ad materiam non subsistit ut quod, nec terminatur propria partiali subsistentia, sed tota natura, prout ex materia & forma ac illa unione resultat, est quæ terminatur totali subsistentia, & quæ subsistit per illam, unio vero est medium, seu conditio necessaria ad hanc terminationem, & consubstistere in toto dici potest, sicut forma materialis, vel e contrario (& fortasse proprius) totum compositum dicitur subsistere in omnibus, & ex omnibus his. Quocirca potius hæc ratio potest in contrarium retorqueri, nam in propria & creata persona humana, subsistentiæ partiales animæ & corporis non terminant totam humanitatem, nisi ut vnitæ inter se, & componentes vnā subsistentiam, ut sic integra subsistentia correspondeat integræ naturæ, & subsistentiæ partiales partibus naturæ, & unio partialium subsistentiarum unioni partium naturæ, ut latius in Metaphysica ostensum est. Simili ergo proportionem intelligendum est accidere in unione hypostatice, quæ propriam subsistentiam impediuit, & vicem eius suppluit, ut sæpe dixi. Qualis autem sit hæc unio inter subsistentias partiales, & quomodo rationi subsistentiæ non repugnet, in Metaphysica explicatur. Ad confirmationem responderetur, eodem modo proportionali loquendum esse de continuatione substantiali partium materiarum: & hoc potius exemplo confirmari, quæ hætenus diximus. Nam certum est, unionem corporis Christi ad Verbum extensam esse sicut corpus ipsum, nam unio vnus partis non est unio alterius, & cum pars addebatur illi corpori, ex parte eius addebatur pars unionis: est ergo illa unio extensa: ergo necessario debet esse continua, quia non potest esse diuisa in omnem suam partem: sicut ergo in partibus corporis dantur propria continuatiua, ita etiam in ipsa unione: pars ergo unionis correspondet parti corporis, & continuatiuum unionis continuatiuum corporis. At vero sicut unio tota dicit habitudinem transcendentalem inter humanam naturam & Ver-

bum, & est quasi nexus amborum: ita etiam unio totius corporis dicit proportionalem habitudinem inter totum corpus & Verbum, & pars illius corporis dicit habitudinem talis partis corporis ad Verbum, & continuatiuum eiusdem unionis, dicit etiam habitudinem talis continuatiui corporis ad idem Verbum, quia, & tota unio, & omne id, ex quo componitur, dicit transcendentalem habitudinem ad eundem terminum, ut continuatiua sint proportionata partibus, quæ continentur, & omne id, quod est in humano corpore substantiale, & pertinet ad substantialem compositionem, & unitatem eius, est immediate Verbo unitum, ut ex dictis quæstione 5. constat. Neque ex hoc multiplicatur infinitæ hypostatice uniones, sed est vna, quæ hoc ipso quod materialis est, & extensa, in infinitum diuidi potest, & in ea designari possunt infinitæ partes in potentia, & infinita continuatiua correspondentia continuatiuis partibus corporis. De quibus tamen eodem modo loquendum est, quo de unione animæ & corporis, quod scilicet non proprie assumuntur, sed coassumuntur, &c. Ad ultimam confirmationem satis declaratum est, humanitatem, ut quædam natura integra est, esse maxime assumptibilem, & non sufficienter assumi per partiales uniones, sed per totalem ex illis compositam.

Dico quarto, Licet anima, & caro secundum se, prius natura fuerint assumptæ, tamē ut inter se vnitæ, fuerunt assumptæ media humanitate, quæ per hanc unionem, ut perfectam & completam, fuit per se primo vnita. Hæc conclusio facile constat ex dictis, & explicatur facile in resurrectione, in qua anima, & caro secundum se, præexistebant vnitæ Verbo: cum primum vero coniunctæ sunt ad componendam vnā naturam, tota illa natura est, quæ manet vnita Verbo, & id, quod intelligitur addi, ut modus unionis hypostatice, immediate intelligitur addi toti naturæ, ut sic, quia illa est, quæ in illo termino proxime vnitur, ergo per illam vnuntur partes ut inter se copulatæ: quin potius hoc modo partes assumuntur, vel potius coassumuntur eadem unionem cum toto, ita ut totum ipsum sit quasi medium, secundum necessario asserens unionem partium sub hac ratione, adeo ut non possint partes, sub hac ratione manere vnitæ ad Verbum, nisi tota natura maneat vnita, sicut supra in natura omnino materiali explicatum est. Neque contra hanc, vel alias conclusiones obstat fundamentum Durand. tum quia licet assumptione sit vna, tamen non est omnino simplex, sed composita, & ex hac parte potest in ea intelligi quidam ordo naturæ: tum etiam, quia licet partes simul sumptæ, & prout inter se vnitæ, non distinguuntur à toto, tamen secundum se distinguuntur, & quælibet seorsum sumpta, etiam ut vnita distinguitur à toto, & hoc modo etiam ex parte rei assumptæ, naturæ ordo, atque ratio mediè potest reperiri. Quod si fundamentum Durandi validum esset, fere eodem modo concluderet, nullum ordinem rationis in re ipsa fundatum esse admittendum. Semper enim, ut Paludanus recte obiicit, habet locum illud dilemma, quia, vel comparatio fit inter totum, & partes diuisas, vel coniunctas. Priori modo non recte fit, quia partes, ut diuisæ, non sunt assumptæ. Posteriori autem modo non est perfectius totum, quam partes. Quod si dicat, totum esse perfectius singulis partibus, etiam ut vnitis, idem dicere posset de prioritate naturæ in ordine ad assumptionem. Sine causa ergo recessit Durandus à communi modo loquendi, non solum Theologorum, sed etiam Patrum, & nouum modum prioritatis finxit, ad rem de qua agimus minime necessarium, scilicet, secundum perfectionem, vel participationem fructus redemptionis. Quid enim hæc referunt ad ordinem assumptionis? Cum possit esse alius ordo assumptionis, quam perfectionis, ut ex dictis patet.

Anima, & caro prout vnita, media humanitate assumpta sunt.

Ad fundamentum autem Scoti satis per primam & quintam conclusionem responsum est, illas enim probat, & non aliud.

SECTIO VI.

Utrum humanitas prius natura sit assumpta, quam accidentibus informata.

Explicato ordine seruato in assumptione substantiæ, & partium eius, superest, ut breuissimè de accidentibus dicamus, facile enim ex tractatis in superioribus colligi potest, quid de illis sentiendum sit. Primo enim certum est, substantiam fuisse medium, per quod, vel potius in quo sumpta sunt accidentia; quia, ut supra dictum est, non sunt immediata assumpta, sed tantum in hypostasi, ratione naturæ, in qua sunt. Vnde secundo constat, prius saltem naturæ assumi substantiam, quam accedens, non tam ex parte vnionis, quæ vnica est, proxime terminata in substantia, remote vero, & quasi extrinsece denominans accedens assumptum, quam ex parte ipsarum rerum quarum vna non assumitur, nisi mediante alia, intelligendum est autem de substantia naturæ totius, aut partis, sæpe enim accedens tantum inest parti, ut animæ, v.g. & per illam intelligitur assumi.

Solum ergo potest hic comparari vnio accidentis ad substantiam, cum vnione hypostatica ipsius substantiæ ad Verbum, vtra fuerit natura prior, ut, v.g. in instanti creationis animæ Christi, quid in illa intelligatur esse prius natura, vnio ad Verbum, vel habere intellectum, & voluntatem. Et videtur quidem hoc secundum præsertim in his proprietatibus, quæ intrinsece manant ab essentia existente: quia natura existens præintelligitur assumptioni, ergo etiam præintelligitur habens omnia, quæ ab illa manant necessario, nam ad hoc sufficit existētia, assumptio enim veluti quid extrinsecum est. Adde, relationem creaturæ, vel similes necessario præintelligi in natura existente, atque in materia præintelligi accidentia, quibus disponitur ad formam. Aliud autem videri potest, inter illa duo nullum esse ordinem naturæ, quia accedens neque est ratio, vel causa, vel dispositio per se vnionis hypostaticæ: nec vero assumptio est ratio talium accidentium, aut inherentiæ eorum in suo subiecto, quia est quasi extrinseca respectu illorum. Vnde ab illa non pendet, variata enim assumptione, vel vnione, eadem accidentia in eadem natura remanerent.

Prima natura assumitur substantia quam recipiat aliquod accedens.

Nihilominus si consequenter loquendum est iis, quæ hæcenus dicta sunt, probabilius videtur, prius naturæ assumi substantiam, quam adueniret aliquod accedens, ut verbi gratia, animam quam intellectum, humanitatem, quam sensum, & sic de aliis, seruata proportionem. Ratio est, quia in propria hypostasi, substantia prius natura conuenit naturæ substantiali, quam quodlibet accedens, in hoc verò mysterio, assumptio intelligitur facta in eo signo naturæ, quod propria substantia esset futura, ut sæpe in superioribus probatum est, præsertim disp. 10. sect. 2. & ex his dictis probari potest maior propositio hic assumpta: tum, quia modus substantiæ est magis intrinsecus naturæ, quam quodlibet accedens: tum etiam, quia ad complementum ipsius substantiæ pertinet: tum præterea, quia substantia est quasi conditio, ordine naturæ requisita ad sustentanda accidentia, prius enim est, rem esse in se, & per se completam, quam intelligatur apta ad sustentandum aliud. Confirmari potest exemplis, quia in accidente existente modo sibi connaturali, nullus modus intelligitur prior, quam actualis inherentiæ, ergo similiter.

Dices, quamuis hoc videatur probabile in illis accidentibus, quæ simul tempore sunt in natura, vel parte assumpta, & quæ non habent intrinsecam ac-

A necessariam connexionem cum tali natura, non tamen in his, quæ huiusmodi connexionem habent: nam ab his pendet existentia naturæ assumendæ, sed huiusmodi existentia naturæ supponitur assumptio: ergo & accidentia hæc, à quibus talis existentia pendet, supponuntur assumptioni ordine naturæ. Responderi potest primo, non esse inconueniens, id concedere secundum aliquod genus causæ vel dependentiæ, vel conditionis sine qua non, dummodo illa prioritas intelligatur tantum esse secundum quid, nam simpliciter magis intima est substantia, magisque ab illa pendet existentia, quam ab accidentibus proprietatibus. Absolute tamen melius respondetur negando assumptum: nam hæc dependentia naturæ à propriis passionibus (ut supra dixi) non est ut à propria causa, sed ut à conditione intrinsece subsequente: huiusmodi autem conditiones possunt esse plures, inter quas vna potest esse intimior & immediatior substantiæ, quam alia: & hæc est simpliciter natura prior, altera vero, cum non habeat propriam causalitatem, non est cur sub alia ratione censetur prior: nam, licet habeat necessariam connexionem cum eadem natura, hoc est illi commune cum alia proprietate: vnde in hoc sunt pares, & quasi simul superatur autem ab alia intimiori & immediatiori proprietate in naturali ordine prædictæ connexionis, in quo tantum consistit hæc prioritas naturæ: & ad hunc modum comparatur substantia respectu omnium accidentalium proprietatum, & ideo illa est simpliciter prior ordine naturæ: & consequenter etiam est prior vnio hypostatica, quæ vicem propriæ substantiæ subit.

C Dices vltius, et hoc ita sit in his proprietatibus, quæ simul tempore esse incipiunt, in natura vel parte quæ assumitur, non tamen in his, quæ prius tempore præcesserunt, & in instanti etiam assumptionis in eadem parte permanent, ut v.g. si supponamus eandem numero quantitatem, quæ præcessit in materia Virginis sanguinis, ex quo formatum est corpus Christi, mansisse in eodem corpore in eo instante, quo formatum est, consequenter dicendum videtur, illam quantitatem pro illo eodem instante prius naturæ inheruisse illi materię, quam assumptæ fuerit: nam, si in priori tempore præcessit, quomodo non etiam in prioritate naturæ? cum illa materia secum afferat quantitatem, quæ sibi prius antea inhererebat: & idem argumētum fieri potest de reliquis accidentibus, quæ in eadem materia duratione præcesserunt. Propter hanc difficultatem posset prædicta conclusio limitari ad ea tantum accidentia, quæ de nouo esse incipiunt cum ipsa assumptione: quia hæc supponunt subiectum subsistens, & alioqui non habent naturalem existendi consecutionem, sicut ea, quæ duratione præcesserunt. Est hic modus dicendi probabilis. Nihilominus rem attentius considerando, eandem rationem in illis etiam accidentibus reperimus: nam, licet priori tempore præcesserint in materia, tamen ut in instanti assumptionis in illa perseverant, necesse est, ut pro eodem instanti propria & speciali influenza conseruentur: hæc autem conseruatio in subiecto, & ex subiecto fit: vnde, cum non tendat ad substantiam, ex natura sua supponit subiectum subsistens: ergo etiam illa est ordine naturæ posterior, quam conseruatio substantiæ: ergo etiam quæ posterior natura, quam vnio hypostatica, quæ vicem illius supplet. Confirmatur ac declaratur, quia tam vnio, quam quantitas, insunt seu conueniunt materiæ primæ in instanti assumptionis, & in illo instanti habent eundem ordinem dependentiæ vel causalitatis inter se, quem haberent, etiam si in illo instanti materia prima creata esset, & cum illa quantitas concreta, nam quod priori tempore extiterint, quoad hoc est veluti per accedens, nec variare potest modum dependentiæ, quem in illo instanti habent ac requi-

unt: